

Älägg myndigheter att upphandla en viss innovationsvolym hos olika företagskonsortier. Det kan ersätta samarbetet mellan starka aktörer som försvann med bolagiseringar och privatiseringar av affärsdrivande verk. Det är bråttom att ge Sverige en innovationspolitik, skriver sex forskningsinriktade industriprofiler.

Öronmärk andel för offentlig upphandling av innovationer

Regeringen har hittills prioriterat universitetsforskningen. Det är bra, men räcker inte för att möta en ökad global konkurrens. Nu krävs samma målmedvetenhet för en innovationspolitik som stimulerar framväxt och kommersialisering av nya varor och tjänster.

Sveriges förmåga avgörs av kloka investeringar i utbildning och strategiska näringslivsrelaterade forskningsinvesteringar som kombineras med upphandling av ny teknik inom angelägna områden.

Därför är kraftfulla satsningar på forskning och innovation nödvändiga. Den snabba globaliseringen understryker vikten av att en sådan politik formuleras relativt omgående.

Samarbeten mellan starka aktörer, såsom exempelvis Televerket och Ericsson, Försvarmakten och Saab och Vattenfall och Asea/ABB och deras långsiktiga investeringar i forskning och utveckling, har lagt grunden för ett stort antal svenska industriella framgångar.

Bolagisering och privatisering av de tidigare affärsverken, försvarets förändrade upphandling och EU:s regler

Åke Svensson
vd, försvars- och säkerhetsföretaget Saab
Peter Larsson

samhällspolitisk direktör, Sveriges Ingenjörer

Anders Wallin
informationsdirektör, Sandvik
Anne Westersund

chef, kommunikation, Vattenfall Norden

Ulrika Andersson
kommunikationschef, CSC

Magnus Öhman
vd, St Jude Medical

gör inte längre denna form av innovationsupphandling möjlig. Innovationsupphandlingsutredningen är i slutet av sitt arbete och levererar sina förslag. Det kan bli en viktig pusselbit i innovationspolitiken.

Det behövs ett nytt system för hur angelägna behov kan leda till utveckling av nya produkter eller system. Det går att införa ett sådant system inom ramen för regelverket för offentlig upphandling. Det handlar om hur tidigare framgångsrika arbetssätt ska överföras till en ny tid med nya arbetsformer.

Myndigheterna kan åläggas att använda en andel av sin totala upphandlingsvolym som innovationsupphandling. Det skulle öka efterfrågan på forskning och utveckling. Statens roll som krävande och långsiktigt uthållig kund är en grund för utveckling av ny teknik.

Den offentliga upphandlingen i Sverige är värd cirka 500 miljarder kronor per år. En mycket stor volym skulle kunna bli föremål för en modern form av innovationsupphandling.

Internationellt finns många exempel på detta: belysningsystem i Tyskland, elektroniskt filhanteringssys-

tem i Österrike, signalsystem för motorvägar i Storbritannien, elektroniskt identifikationssystem i Nederländerna och ett energibesparande uppvärmningssystem i Italien. Stora och små företag var involverade i upphandlingarna, som resulterade i bättre och billigare produkter samtidigt som den industriella förmågan utvecklades.

Andra EU-länder har kommit en bit på vägen i sina system för innovationsupphandling. Offentlig upphandling uppgår till 2 000 miljarder euro, drygt 19 miljarder kronor, årligen i EU. Det motsvarar 17 procent av EU:s BNP. Här gäller att Sverige inte hamnar på efterkälken.

USA ligger långt före. Nästan all amerikansk forskning och utveckling – grundforskning, tillämpad forskning och utveckling – är inriktad på konkreta mål, att lösa konkreta behov, exempelvis inom hälsa, jordbruk, försvar och energi.

Forskningsfinansierande myndigheter lägger ut angelägna behovsmotiverade uppdrag som får sökas och utföras av olika företagskonsortier. En stor del kan rymmas under rubriken innovationsupphandling.

Samspelet mellan uttalade samhällsbehov och drivkrafterna för kommersialisering har fört den amerikanska forskningen till den framgångsrika position den har.

I Sverige diskuteras problemet med bristande kommersialisering av forskningsresultat. En självklar väg för att förbättra detta är att utforma ett system för offentlig upphandling till en kraftfull drivkraft för innovation och förnyelse.

Sverige kan endera tappa sin ledande position i den växande globaliseringen, med påföljande effekter för ekonomi och välfärd, eller så kan vi själva stärka våra möjligheter genom att investera kraftfullt i forskning och utveckling.

I det arbetet är innovationspolitiken central. Vi som fattar beslut i dag har ett ansvar gentemot den generation som står i begrepp att forma sin framtid genom utbildning. Vi måste skapa förutsättningar så att det finns viktiga och intressanta teknikjobb även 2020.

Om vi i dag satsar på forskning och innovation kan Sverige fortsätta att vara en ledande och konkurrenskraftig tekniknation.